

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2013. december 10.*

„Fellebbezés — Állami támogatások — Az ásványi olajok jövedéki adója alóli mentesség — A bíróság hivatalból történő eljárása — Az uniós bíróság által hivatalból vizsgált jogalap — Az adójogi harmonizáció és az állami támogatások felügyelete közötti összefüggés — A Tanács és a Bizottság hatásköre — A jogbiztonság elve — Az uniós aktusok jogszerűségére vonatkozó vélelem”

A C-272/12. P. sz. ügyben,

az **Európai Bizottság** (képviselik: V. Di Bucci, G. Conte, D. Grespan, N. Khan és K. Walkerová, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2012. június 1-jén benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

Írország (képviseli: E. Creedon meghatalmazotti minőségben, segítője: P. McGarry SC, kézbesítési cím: Luxembourg),

a **Francia Köztársaság** (képviselik: G. de Bergues, valamint kezdetben: J. Gstalter, később: N. Rouam, meghatalmazotti minőségben),

az **Olasz Köztársaság** (képviseli: G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Aiello avvocato dello Stato, kézbesítési cím: Luxembourg),

az **Eurallumina SpA** (székhelye: Portoscuso [Olaszország], képviselik: R. Denton, A. Stratakis, L. Martin Alegi és L. Philippou solicitors),

az **Aughinish Alumina Ltd** (székhelye: Askeaton [Írország], képviselik: C. Waterson, C. Little és J. Handoll solicitors)

felperesek az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts elnökhelyettes, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta és T. von Danwitz tanácselnökök, A. Rosas, J. Malenovský, E. Levits, A. Arabadjiev, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas (előadó) és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

* Az eljárás nyelvei: francia, angol és olasz.

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. április 9-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2013. július 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével az Európai Bizottság az Európai Unió Törvényszékének T-50/06. RENV., T-56/06. RENV., T-60/06. RENV., T-62/06. RENV. és T-69/06. RENV. sz., Írország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2012. március 21-én hozott ítéletének (a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítéletben a Törvényszék megsemmisítette a Gardanne, a Shannon régióban és Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványi olajok esetében a Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott jövedéki adó alóli mentességről [helyesen: a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként használt ásványi olajokra vonatkozó jövedéki adó tekintetében Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott mentességről] szóló 2005. december 7-i 2006/323/EK bizottsági határozatot (HL L 119., 12. o., a továbbiakban: vitatott határozat), amennyiben az állapítja meg, illetve azon a megállapításon alapul, hogy a Francia Köztársaság, Írország és az Olasz Köztársaság által 2003. december 31-ig biztosított, a timföldgyártáshoz üzemanyagként használt ásványi olajok jövedéki adója alóli mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak minősülnek, illetve amennyiben kötelezi a Francia Köztársaságot, Írországot és az Olasz Köztársaságot, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést az említett mentességek kedvezményezettekkel való visszatérítése érdekében annyiban, amennyiben a kedvezményezettek nem fizettek a nehéz fűtőolajok 1 000 kilogrammja után legalább 13,01 euró összegű jövedéki adót.

Jogi háttér

- 2 Az ásványi olajokra kivetett jövedéki adó több irányelvnek is tárgyát képezte, mégpedig az ásványi olajok jövedéki adója szerkezetének összehangolásáról szóló, 1992. október 19-i 92/81/EGK tanácsi irányelvnek (HL L 316., 12. o.), az ásványi olajok jövedékiadó-mértékének közelítéséről szóló, 1992. október 19-i 92/82/EGK tanácsi irányelvnek (HL L 316., 19. o.), valamint az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelvnek (HL L 283., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 405. o.), amely 2003. december 31-i hatállyal hatályon kívül helyezte a 92/81 és a 92/82 irányelvet.
- 3 A 92/81 irányelv 8. cikkének (4) bekezdése így rendelkezett:

„A Tanács meghatározott politikai megfontolásokból egyhangúlag, a Bizottság javaslatára eljárva bármely tagállam számára engedélyezheti további mentességek vagy kedvezmények bevezetését.

Egy ilyen intézkedést bevezetni kívánó tagállam ennek megfelelően értesíti a Bizottságot, és a Bizottság számára megküld minden megfelelő és szükséges információt. A Bizottság a többi tagállamot egy hónapon belül értesíti a tervezett intézkedésről.

A mentesség vagy a csökkentett adótétel fenntartására tett javaslat akkor tekinthető a Tanács által elfogadottnak, ha attól a naptól számított két hónapon belül, amelyen a többi tagállamot a második albekezdés szerint tájékoztatták, sem a Bizottság, sem valamely tagállam nem igényelte az ügy Tanács általi kivizsgálását.”

4 Az irányelv 8. cikkének (5) bekezdése értelmében:

„Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a (4) bekezdésben meghatározott mentességeket vagy kedvezményeket többé nem lehet fenntartani, különösen a tisztességtelen verseny vagy a belső piac működésének torzulása miatt, vagy a környezetvédelemre vonatkozó közösségi politikákhoz kapcsolódó okok miatt, megfelelő javaslatokat nyújt be a Tanácshoz. A Tanács e javaslatokról egyhangúlag határoz.”

- 5 A 92/82 irányelv 6. cikke 1993. január 1-jétől 13 euró/1000 kg-ban állapította meg a nehéz fűtőolajra vonatkozó minimális jövedékiadó-mértéket.
- 6 A 2003/96 irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdése akként rendelkezett, hogy az irányelvet nem lehet alkalmazni a kettős felhasználású energiatermékekre, vagyis azokra a termékekre, amelyeket rendeltetésük szerint egyszerre lehet tüzelő-, fűtőanyagként, valamint nem üzemanyagként vagy nem tüzelő-, fűtőanyagként felhasználni. A kémiai redukciós eljárásban, valamint elektrolízisnél és fémipari folyamatokban felhasznált energiatermékeket kettős felhasználásúnak kell tekinteni. Ezért az irányelv 2004. január 1-jei hatálybalépése óta a timföldgyártásra felhasznált nehéz fűtőolajokra nem vonatkozik többé minimális jövedéki adó. Ezenkívül a hivatkozott irányelv 18. cikkének (1) bekezdése feljogosította a tagállamokat, hogy 2006. december 31-éig továbbra is alkalmazzák a II. mellékletben meghatározott kedvezményes adómértékeket vagy adómentességeket, amely melléklet tartalmazza a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártásra üzemanyagként felhasznált nehéz fűtőolajokra vonatkozó jövedéki adó alóli mentességeket.

A jogvita előzményei

- 7 Írország a Shannon régióban 1983-tól, az Olasz Köztársaság Szardínián 1993-tól, a Francia Köztársaság pedig a Gardanne régióban 1997-től kezdődően mentesítette a jövedéki adó alól a timföldgyártásra használt ásványi olajokat.
- 8 E mentességeket (a továbbiakban: vitatott mentességek) a következő határozatok engedélyezték: a 92/81/EGK irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően a tagállamoknak a bizonyos különös célokra használt ásványi olajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek további alkalmazására történő feljogosításáról szóló, 1992. október 19-i 92/510/EGK tanácsi határozat (HL L 316., 16. o.), a 92/81/EGK irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően egyes tagállamoknak a bizonyos különös célokra használt ásványi olajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek alkalmazására vagy további alkalmazására történő feljogosításáról szóló, 1993. december 13-i 93/697/EK tanácsi határozat (HL L 321., 29. o.), valamint a 92/81/EGK irányelvben meghatározott eljárásnak megfelelően a tagállamoknak a bizonyos különös célokra használt ásványi olajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek alkalmazására és további alkalmazására történő feljogosításáról szóló, 1997. június 30-i 97/425/EK tanácsi határozat (HL L 182., 22. o.). E mentességeket később a Tanács több alkalommal meghosszabbította, legutóbb 2006. december 31-ig a bizonyos különös célokra használt ásványolajok [helyesen: ásványi olajok] kedvezményes jövedékiadó-mértékeiről és a jövedéki adó alóli mentességeiről szóló, 2001. március 12-i 2001/224/EK tanácsi határozattal (HL L 84., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 342. o.).
- 9 Az utóbbi határozat az (5) preambulumbekkezdésében kimondta, hogy e határozat nem sértheti „az egységes piac működésének torzulásaira vonatkozó bármely, különösen [az EK 87. cikk] és [az EK 88. cikk] alapján elvégzendő [helyesen: lefolytatandó] eljárás eredményét”, továbbá „[az EK 88. cikk] értelmében nem szünteti meg a tagállamokkal szembeni azon követelményt, hogy értesítsék a Bizottságot az állami támogatások lehetséges eseteiről [helyesen: esetleges bevezetéséről]”.

- 10 A Bizottság 2001. október 30-án meghozott három határozatával a vitatott mentességek mindegyike vonatkozásában megindította az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást. Ezen eljárás eredményeként a Bizottság meghozta a vitatott határozatot, amelynek értelmében:
- a Francia Köztársaság, Írország és Olasz Köztársaság által 2003. december 31-ig a timföldgyártásra használt nehéz fűtőolajokra alkalmazott jövedéki adó alóli mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak minősülnek;
 - az 1990. július 17. és 2002. február 2. között nyújtott támogatásokat – amennyiben a közös piaccal nem összeegyeztethetőek – a tagállamoknak nem kell visszafizettetniük, mivel az ellentétes lenne a közösségi jog általános elveivel;
 - a 2002. február 3. és 2003. december 31. között nyújtott támogatások az EK 87. cikk (3) bekezdésének értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlenek, amennyiben a kedvezményezett nem fizettek a nehéz fűtőolajok 1 000 kilogrammja után legalább 13,01 euró összegű jövedéki adót, és
 - az utóbbi támogatásokat vissza kell téríttetni.
- 11 A vitatott határozatban a Bizottság megállapította, hogy a vitatott mentességek [az EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 1. cikke b) pontjának értelmében új támogatásoknak, nem pedig létező támogatásoknak minősülnek. A Bizottság többek között arra a tényre alapította ezt az értékelését, hogy a vitatott mentességek az EK-Szerződésnek az érintett tagállamokban történő hatálybalépését megelőzően nem léteztek, azokat az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján soha nem vizsgálták és nem is engedélyezték, továbbá soha nem jelentették be.
- 12 Miután kifejtette, hogy a szóban forgó támogatások mennyiben voltak összeegyeztethetetlenek a közös piaccal, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy tekintettel a vitatott mentességeket engedélyező tanácsi határozatokra (a továbbiakban: engedélyező határozatok), valamint arra a tényre, hogy ezeket a határozatokat az ő javaslata alapján fogadták el, a 2002. február 2-át, vagyis az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás megindításáról szóló határozatok *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* történő közzétételének időpontját megelőzően nyújtott, a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásoknak a visszatéríttetése ellentétes lenne a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvével.

Az eljárás és a megtámadott ítélet

- 13 Írország, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, az Eurallumina SpA (a továbbiakban: Eurallumina) és az Aughinish Alumina Ltd (a továbbiakban: AAL) 2006. február 16-án, 17-én és 23-án benyújtott keresetleveleikkel keresetet indítottak a vitatott határozat teljes vagy részleges megsemmisítése iránt.
- 14 Az Elsőfokú Bíróság a T-50/06., T-56/06., T-60/06., T-62/06. és T-69/06. sz., Írország és társai egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítéletével megsemmisítette a vitatott határozatot. A Bíróság C-89/08. P. sz., Bizottság kontra Írország és társai ügyben 2009. december 2-án hozott ítéletében (EBHT 2009., I-11245. o.) – amely tartalmazza a pert megelőző eljárás részletesebb leírását – hatályon kívül helyezte a fenti ítéletet annyiban, amennyiben a vitatott határozatot azon az alapon semmisítette meg, hogy a Bizottság e határozatban a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja jelen esetben történő alkalmazásának elmaradása vonatkozásában megsértette indokolási kötelezettségét.

- 15 Az Elsőfokú Bírósághoz történő visszautalásukat követően az ügyek a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából egyesítésre kerültek.
- 16 A Törvényszék a vitatott határozat ismételt megsemmisítésekor a megtámadott ítéletben helyt adott a felek által a jogbiztonságnak és az Európai Unió jogi aktusai jogszerűségére vonatkozó vélelemnek a megsértésére vonatkozóan előterjesztett kifogásoknak, illetve azok egy részének, amelyekben a felek lényegében azt kifogásolták, hogy a Bizottság a hivatkozott határozattal részben semlegesítette az engedélyező határozatok jogkövetkezményeit. A Törvényszék e jogalapok vizsgálatakor úgy ítélte meg különösen, hogy e határozatok akadályát képezik annak, hogy a Bizottság a vitatott mentességeket az érintett tagállamoknak tulajdonítsa, és ennél fogva azokat az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásoknak minősítse. Egyébiránt a Törvényszék a T-62/06. RENV. sz. ügyben helyt adott a megfelelő ügyintézés elve megsértésére vonatkozó kifogásnak is.

A felek kérelmei

- 17 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, utalja vissza az ügyet a Törvényszékhez, a költségekről pedig jelenleg ne határozzon.
- 18 Írország, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, az Eurallumina és az AAL azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést, és a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

- 19 Keresetének alátámasztása végett a Bizottság öt jogalapra hivatkozik. Az első két jogalap eljárásjogi jellegű, miközben a további három jogalap az uniós anyagi jog megsértésére vonatkozik.
- 20 A fellebbezés első jogalapja a Törvényszék hatáskörének hiányán, eljárási szabálytalanságokon, a keresethez kötöttség elvének megsértésén, a Bíróság alapokmánya 21. cikkének és a Törvényszék 44. cikke 1. §-ának és 48. cikke 2. §-ának megsértésén, valamint másodlagosan az indokolás hiányán alapul.

A felek érvei

- 21 A Bizottság azt kifogásolja, hogy a Törvényszék hivatalból hozott fel egy, az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó jogalapot, illetve átértékelte magát a kereset tárgyát. Úgy véli, hogy a vitatott határozat megsemmisítésének tényleges indoka az volt, hogy a Törvényszék szerint a vitatott mentességekre nem vonatkoztak az állami támogatások felügyeletére vonatkozó szabályok, mivel azok nem a tagállamoknak, hanem az Európai Uniónak voltak tulajdoníthatók. Mindazonáltal egyik felperes fél sem hivatkozott ezen jogalapra, amely a Törvényszék által 2011. július 20-án a feleknek megküldött kérdés révén vált a jogvita tárgyává, miközben ilyen jogalap nem hozható fel hivatalból. A Törvényszék ezt követően a megtámadott ítéletben megpróbálta e jogalapot a felek által hivatkozott, a jogbiztonság elve és az uniós jogi aktusok jogszerűsége vélelmének megsértésére vonatkozó jogalapoknak megfeleltetni.
- 22 Írország, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, az Eurallumina és az AAL vitatja az első jogalapot.
- 23 Először is, a Francia Köztársaság és az Olasz Köztársaság arra hívja fel a figyelmet, hogy a megtámadott ítéletben kifejtett érvelés nem csupán azon alapul, hogy a vitatott mentességek nem tulajdoníthatók a tagállamoknak, hanem a versenytorzulás, valamint az állami intézkedés tagállamnak tulajdoníthatósága fennállásának kettős vizsgálatán alapul, amely két feltételnek teljesülnie kell ahhoz, hogy az intézkedéseket állami támogatásoknak minősítsék. Márpedig az Olasz Köztársaság álláspontja szerint

ugyan a Törvényszék a kereseti jogalapok által meghatározott határok között köteles határozatot hozni, az e jogalapok alátámasztása érdekében hivatkozott rendelkezések keretei között maradván hivatalból is megvizsgálhatja, hogy az állami támogatás létezésének egyik alapvető feltétele nem hiányzik-e.

- 24 Írország és az Olasz Köztársaság hozzáfűzi, hogy a Törvényszék jogosult volt hivatalból felhozni a lényeges eljárási szabályok megsértését. Márpedig a jelen ügyben a Bizottság megsértette indokolási kötelezettségét azáltal, hogy a vitatott határozatban nem fejtette ki azon indokokat, amelyek miatt úgy ítélte meg, hogy a vitatott mentességek a tagállamoknak tulajdoníthatók.
- 25 Másodszor a Francia Köztársaság, az Eurallumina és az AAL lényegében úgy véli, hogy a Törvényszék – a felek között az eljárás során folytatott eszmecsere alapján – kiegészítette az általuk előterjesztett jogalapokat. A Francia Köztársaság emlékeztet arra, hogy első megsemmisítési jogalapja az állami támogatás EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett fogalmának téves alkalmazására vonatkozott, miközben az Eurallumina arra hivatkozik, hogy ugyan nem használta a „tulajdoníthatóság” kifejezést, ám felvetette azt a kérdést, hogy az őt érintő mentesség az Olasz Köztársaság által nyújtott támogatásnak minősülhet-e. A jogbiztonság elve megsértésével kapcsolatos érvelése érdekében maga a Bizottság tette a vitatott mentességek tagállamoknak való tulajdoníthatóságát a jogvita tárgyává. Az Eurallumina álláspontja szerint a Törvényszék a Bizottság érveinek elutasítása, valamint az azzal kapcsolatos saját értékelésének megerősítése érdekében vizsgálta meg azt a kérdést, hogy , valamely uniós intézmény kétségbe vonhatja-e, és felszámolhatja-e egy másik európai intézmény által nyújtott olyan engedély hatásait, amely nem enged semmiféle mérlegelési mozgásteret a tagállamok általi végrehajtást tekintve, amint az a jelen esetben történt. Az AAL véleménye szerint a Törvényszék csupán megvizsgálta, majd elutasította, a Bizottság érvét.
- 26 Harmadszor a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság és az Eurallumina úgy véli, hogy mindenesetre – amennyiben a Bíróság ezt az első jogalapot elfogadhatónak ítéli – a vitatott mentességek tagállamoknak tulajdoníthatóságának kérdése a megtámadott ítélet indokolásában csupán viszonylagos jelentőséggel bír, mivel az más indokok alapján megalapozott marad.

A Bíróság álláspontja

- 27 Az uniós bíróságok előtti eljárásokra irányadó szabályokból, így különösen a Bíróság alapokmányának 21. cikkéből, valamint a Törvényszék eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-ából kitűnik, hogy a jogvita terjedelmét főszabály szerint a felek határozzák meg és határolják körül, és az uniós bíróság nem lépheti túl a felek által előterjesztett kérelmekben foglaltakat.
- 28 Ugyan egyes jogalapokat – mint például a lényeges eljárási szabályok körébe tartozó, az adott határozat indokolásának nem megfelelő voltát – hivatalból is fel lehet, sőt, fel kell hozni, az ilyen határozat érdemi jogszerűségére vonatkozó olyan jogalapot, amely a szerződések vagy az azok alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezés megsértésére vonatkozik, az EUMSZ 263. cikk értelmében az uniós bíróság csak akkor vizsgálhatja, ha a felperes azt kérte (lásd ebben az értelemben a C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1719. o.] 67. pontját; a C-265/97. P., VBA kontra Florimex és társai ügyben 2000. március 30-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-2061. o.] 114. pontját, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Írország és társai ügyben hozott ítélet 40. pontját).
- 29 Ennélfogva a Törvényszék nem hozhat fel az EK 87. cikk (1) bekezdésének azáltal való megsértésére vonatkozó jogalapot, hogy a szóban forgó intézkedés nem tulajdonítható valamely tagállamnak.
- 30 A jelen ügyben, miután a Törvényszék a megtámadott ítélet 73. és 74. pontjában emlékeztetett arra, hogy ahhoz, hogy valamely előnyt az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében támogatásnak lehessen minősíteni, többek között az szükséges, hogy az az államnak betudható legyen, ugyanezen ítélet 98. és 99. pontjában elutasította a Bizottság azon érveit, amelyek szerint az engedélyező határozatok semmi

esetre sem mentesíthették Írországot, a Francia Köztársaságot és az Olasz Köztársaságot az állami támogatások terén alkalmazandó eljárások és szabályok tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségük alól, és amelyek szerint a Tanács az adójogi harmonizáció terén ráruházott hatáskörök gyakorlása során nem sértheti meg a Bizottság állami támogatások terén fennálló hatáskörét. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a vitatott mentességek által az azok kedvezményezettjei számára esetlegesen biztosított előnyöket az engedélyező határozatoknak megfelelően nyújtották, mivel azok nem a tagállamoknak, hanem az Uniónak voltak betudhatóak, és ennél fogva a Bizottság azokat még az EK 87. cikkből és EK 88. cikkből eredő kvázi kizárólagos hatáskörének gyakorlása keretében sem minősíthette állami támogatásoknak.

- 31 A Törvényszék a megtámadott ítélet 104. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy az engedélyező határozatok főszabály szerint nem tették lehetővé, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a fent említett vitatott mentességeket az érintett tagállamoknak tulajdonítsa, és ennél fogva azt sem, hogy azokat az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak minősítse, továbbá elrendelje azok részleges visszatéríttetését annyiban, amennyiben azokat az EK 87. cikk (3) bekezdésének értelmében véve a belső piaccal összeegyeztethetetlennek ítélte.
- 32 Ennél fogva a megtámadott ítélet 110. pontjában és rendelkező részében a Törvényszék megsemmisítette a vitatott határozatot annyiban, „amennyiben az megállapítja, illetve azon a megállapításon alapul, hogy a [vitatott] mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak minősülnek”, illetve amennyiben elrendeli az említett mentességekből eredő előnyöknek az azok kedvezményezettjeivel való visszatéríttetését.
- 33 Azáltal, hogy megállapította, hogy a vitatott mentességek az Uniónak voltak betudhatóak, a Törvényszék – amint azt Írország és az Olasz Köztársaság sugallja –, nem a lényeges eljárási szabályok megsértésére vonatkozó jogalapot hozott fel, hanem a vitatott határozat érdemi jogszerűségére vonatkozó olyan jogalapot, amely az EK-Szerződés megsértésének körébe tartozik.
- 34 Márpedig – amint arra a Bizottság utal, és indítványának 57–63. pontjában a főtanácsnok is megállapítja – erre a jogalapra egyik felperes sem hivatkozott a Törvényszék előtt. A ügy Törvényszék rendelkezésére álló irataiból ugyanis kiderül, hogy – a Bizottság által a T-56/06. sz. ügyben benyújtott ellenkérelmében, illetve az Eurallumina által a T-62/06. sz. ügyben benyújtott válaszában – a vitatott mentességek államnak tulajdoníthatóságának a Bizottság pusztán azt jelentette ki, hogy „[e] problémával mindazonáltal nem szükséges foglalkozni”, amely kérdést a Törvényszék mindazonáltal – amint az egyébiránt a megtámadott ítélet 98. pontjából is kitűnik – a felekhez intézett írásbeli kérdés formájában a jogvita tárgyává tett.
- 35 A Francia Köztársaság, az Eurallumina és az AAL által állítottakkal ellentétben nem tekinthető úgy, hogy a Törvényszék kiegészítette a felek által előterjesztett jogalapokat. Ugyanis, jóllehet a Törvényszék a vitatott mentességek államnak tulajdoníthatóságának kérdését a felek által az uniós jogi aktusok jogszerűségének vélelme és a jogbiztonság elve megsértése vonatkozásában felhozott jogalapokhoz kapcsolta, ettől még egyrészt e kérdés olyan különálló és eltérő jellegű jogalapból ered, amely nem az általános uniós jogelvek megsértésére, hanem az EK-Szerződés megsértésére vonatkozik, másrészt pedig a felek – amint az többek között a felek által hivatkozott jogalapoknak a megtámadott ítélet 53–56. pontjában található bemutatásából is kitűnik – nem azért hivatkoztak e jogelvekre, hogy a Törvényszék megállapítsa, hogy a vitatott mentességek nem minősülnek állami támogatásnak.
- 36 Ebből következően a Törvényszék azáltal, hogy hivatalból hozta fel azon jogalapot, amely szerint a vitatott mentességek nem a tagállamoknak, hanem az Uniónak tulajdoníthatók, és emiatt nem minősülnek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásoknak, tévesen alkalmazta a jogot.

- 37 Mindazonáltal a megtámadott ítéletnek csupán a 73., 74., 98., 99. és 104. pontjában említett, a vitatott mentességek tulajdoníthatóságával kapcsolatos indokok ezen ítélet indokolásának csupán egy részét teszik ki. Azt kell tehát megvizsgálni, hogy ezen ítélet a benne kifejtett többi indok tekintetében továbbra is megalapozott-e.
- 38 A Törvényszék – az arra vonatkozó megfontolásokon kívül, hogy a vitatott mentességek nem tulajdoníthatók a tagállamoknak – a megtámadott ítéletet a következő indokokra alapozta.
- 39 A Törvényszék a megtámadott ítélet 63–72. pontjában először is úgy ítélte meg, hogy a nemzeti adójogszabályok harmonizációjával kapcsolatos szabályok és az állami támogatásokra vonatkozó szabályok közös célkitűzésére – vagyis a közös piac megfelelő működésének versenytorzulások elleni küzdelem útján való elősegítésére – tekintettel a különböző szabályok koherens végrehajtása megköveteli annak feltételezését, hogy – a Bizottság állításával ellentétben – a versenytorzulás fogalma mindkét szabályozás terén ugyanazon terjedelemmel és jelentéssel bír. Ezzel kapcsolatosan megjegyezte, hogy a 92/81 irányelv 8. cikkének (4) és (5) bekezdése, nevezetesen a javaslatot előterjesztő Bizottságra és az intézkedést elfogadó Tanácsra ruhazza az esetleges versenytorzulás fennállása értékelésének feladatát annak eldöntése érdekében, hogy a tagállamok számára engedélyezik-e a harmonizált jövedéki adó alóli mentesség alkalmazását, illetve annak fenntartását, és amennyiben a értékelésük eltérő, a Bizottság megsemmisítés iránti keresettel támadhatja meg a Tanács határozatát.
- 40 A Törvényszék ezt követően a megtámadott ítélet 76–97. pontjában azt állapította meg, hogy a jelen ügyben nem vitatott, hogy Írország, a Francia Köztársaság és az Olasz Köztársaság a vitatott mentességek 2003. december 31-ig való alkalmazása vagy fenntartása érdekében az engedélyező határozatokra támaszkodtak, és teljes mértékben eleget tettek a hivatkozott határozatoknak, amelyek – mivel földrajzi és időbeli szempontból bizonyos megszorító feltételeket tartalmaztak – rájuk nézve kötelező hatályúak voltak.
- 41 Ezen összefüggésben a Törvényszék ugyanezen ítélet 79–96. pontjában elutasította a Bizottság azon érveit, miszerint az engedélyező határozatok egyrészt szükséges, ám nem elégséges feltételei voltak annak, hogy az érintett tagállamok biztosíthassák a vitatott mentességeket, másrészt nem változtattak azon, hogy amennyiben a vitatott mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősülnek, azokat – amint azt a 2001/224 határozat (5) preambulumbekzdése kimondta – az EK 88. cikknek megfelelően be kell jelenteni neki engedélyezés céljából. E tekintetben rámutatott, hogy a 2001/224 határozatot megelőző egyetlen engedélyező határozata „sem tartalmazott ilyen kikötést, és úgy ítélte meg, hogy a hivatkozott (5) preambulumbekzdést nem lehet úgy értelmezni, hogy a Tanács azon szándékát fejezte ki, hogy a 2001/224 határozat joghatásait a Bizottság állami támogatások terén esetlegesen indított eljárásaitól és az azok eredményeképpen hozott határozataitól tegye függővé.
- 42 A Törvényszék szerint ugyanis a 2001/224 határozat (5) preambulumbekzdésének Bizottság általi értelmezését cáfolják a Tanácsnak a Bíróság kérdéseire adott válaszai. Továbbá ezen értelmezés annyiban sem fogadható el, amennyiben a jelen ügy körülményei között az adójogi, nevezetesen a jövedéki adóra vonatkozó jogszabályok harmonizációja és az állami támogatások terén elfogadott szabályok inkoherens végrehajtását eredményezné, mivel először is a Bizottság javaslatára egyhangúan elfogadott engedélyező határozatok a két intézmény azon közös értékelésén alapultak, amely szerint a vitatott mentességek nem torzítják a versenyt és nem akadályozzák a belső piac megfelelő működését, másodsor a hivatkozott mentességek regionális szintű szelektivitása ezekből a határozatokból következett, harmadszor e határozatok a jövedéki adó alóli teljes mentességet biztosítottak.
- 43 Végül a Törvényszék,– miután a megtámadott ítélet 100–103. pontjában megállapította, hogy a Bizottság egyszer sem gyakorolta a 92/81 irányelv 8. cikke (5) bekezdésének, illetve az EK 230. cikk és az EK 241. cikk címén őt megillető, az engedélyező határozatok visszavonásának, módosításának, megsemmisítésének, illetve a hivatkozott irányelv érvénytelensége megállapításának kezdeményezésére vonatkozó jogát – ezen ítélet 104. és 105. pontjában kijelentette, hogy a vitatott határozat

elfogadásának időpontjában a 2001/224 határozat továbbra is érvényes volt, és hogy e határozatot, valamint a hivatkozott irányelvet megelőző határozatokat megillette az uniós aktusok jogszerűségéhez kapcsolódó vélelem, továbbá mindegyik kiváltotta joghatását. Következésképpen úgy ítélte meg, hogy Írország, a Francia Köztársaság és az Olasz Köztársaság jogosult volt e határozatok alapján fenntartani a vitatott mentességek alkalmazását. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó ügy sajátos körülményei között a vitatott határozat közvetlenül megkérdőjelezte a vitatott mentességek érvényességét, és így közvetetten, de szükségképpen az engedélyező határozatoknak, valamint az azokhoz fűződő joghatásoknak az érvényességét is kétségbe vonta, megsértve ezzel a jogbiztonság elvét, valamint az uniós aktusok jogszerűsége vélelmének elvét.

- 44 Egyébiránt a Törvényszék a megtámadott ítélet 107–109. pontjában helyt adott az Eurallumina által a T-62/06. RENV. sz. ügyben a megfelelő ügyintézés elvének megsértésével kapcsolatban felhozott kifogásnak, megállapítva, hogy a jogsértés abból eredt, hogy a Bizottság úgy fogadta el a vitatott határozatot, hogy figyelmen kívül hagyta az Olasz Köztársaság által a 2001/224 határozat alapján az e társaság számára biztosított, és az utóbbi határozatból eredő joghatásokként a jogbiztonság elve és az uniós aktusok jogszerűségére vonatkozó vélelem elve által jogi védelemben részesülő sajátos jogokat.
- 45 Mindazonáltal a Törvényszék a fentiek megállapításával tévesen határozta meg a Tanácsnak és a Bizottságnak egyrészt az jövedéki adóra vonatkozó jogharmonizáció, másrészt az állami támogatások terén fennálló hatáskörét.
- 46 Emlékeztetni kell arra ugyanis, hogy a 92/81 irányelv az EGK-Szerződés 99. cikke (később az EK-Szerződés 99. cikke, majd EK 93. cikk) alapján került elfogadásra, amely a Tanácsra ruházta a forgalmi adók, a jövedéki adók és a közvetett adók egyéb formáira vonatkozó jogszabályok olyan mértékű harmonizálásával kapcsolatos rendelkezések elfogadásának jogkörét, amennyire az ilyen harmonizáció a belső piac létrehozásához, működéséhez, és a verseny torzulásának elkerüléséhez szükséges.
- 47 A Tanács az engedélyező határozatokat ezen irányelv 8. cikke (4) bekezdésének alapján fogadta el, amely a Tanácsra ruházta azon jogkört, hogy „sajátos politikai megfontolásokból” egyhangúlag, a Bizottság javaslatára eljárva bármely tagállam számára engedélyezze a hivatkozott irányelvben meghatározottakon kívül további mentességek vagy kedvezmények bevezetését. Az ebben a cikkben előírt eljárás célja és alkalmazási köre eltér az EK 88. cikkben foglalt szabályozásától.
- 48 Amint azt a Bíróság a C-110/02. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2004. június 29-én hozott ítélete (EBHT 2004., I-6333. o.) 29–31. pontjában megállapította, az EK 88. cikk alapján a Szerződés a támogatások állandó vizsgálatának és ellenőrzésének rendszerét hozta létre, amelyben a közös piaccal való esetleges összeegyeztethetlenség megállapítása a Bizottság hatáskörébe tartozó megfelelő eljárásban, a Törvényszék és a Bíróság felügyeletével történik. Így az EK 87. cikk és az EK 88. cikk a Bizottságnak központi szerepet juttat a támogatások közös piaccal való esetleges összeegyeztethetlenségének megállapításában. A Tanácsnak az EK 88. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdésén alapuló hatásköre kivételes jellegű, ami azt jelenti, hogy e hatáskört szükségszerűen megszorítóan kell értelmezni (lásd továbbá ebben az értelemben a C-111/10. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2013. december 4-én hozott ítélet 39. pontját).
- 49 Ennélfogva az olyan tanácsi határozat, amely a 92/81 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének értelmében engedélyezi valamely tagállam számára a jövedéki adó alóli mentesség bevezetését, nem járhat azzal, hogy megakadályozza a Bizottságot a Szerződés által ráruházott hatáskör gyakorlásában, és következésképpen az EK 88. cikkben előírt eljárás annak megvizsgálása érdekében való lefolytatásában, hogy az ilyen mentesség állami támogatásnak minősült-e, és abban, hogy ezen eljárás eredményeként adott esetben olyan határozatot hozzon, mint a vitatott határozat.

- 50 Az a körülmény, hogy az engedélyező határozatok pontos földrajzi és időbeli jellegű feltételek kikötésével teljes jövedékiadó-mentességet biztosítottak, amelyeket a tagállamok szigorúan betartottak, egyáltalán nem befolyásolja a Tanács és a Bizottság közötti hatáskörmegosztást, és ennél fogva e körülmény nem foszthatta meg a Bizottságot saját hatásköre gyakorlásának lehetőségétől.
- 51 Egyébiránt a 2001/224 határozat (5) preambulumbekzdése – amely hatályos volt azon időszakban, amelyre nézve a vitatott határozat elrendeli a támogatások visszatéríttetését – éppen e hatáskörmegosztást tiszteletben tartva mondta ki, hogy a szóban forgó határozat nem sértheti az EK 87. cikk és EK 88. cikk alapján esetlegesen lefolytatandó eljárás eredményét, és nem szünteti meg a tagállamokkal szembeni azon követelményt, hogy értesítsék a Bizottságot az állami támogatások esetleges bevezetéséről.
- 52 Igaz ugyan, hogy a Tanács az engedélyező határozatokat a Bizottság javaslatára fogadta el, és az utóbbi egyszer sem gyakorolta a 92/81 irányelv 8. cikke (5) bekezdése, illetve az EK 230. cikk és EK 241. cikk címén őt megillető, az engedélyező határozatok visszavonásának, módosításának, megsemmisítésének, illetve a hivatkozott irányelv érvénytelensége megállapításának kezdeményezésére vonatkozó jogát. E tekintetben a vitatott határozatból az tűnik ki, hogy a Bizottság az engedélyező határozatok Tanács általi elfogadása idején úgy ítélte meg, hogy e mentességek nem eredményezik a verseny torzulását, és nem veszélyeztetik a belső piac megfelelő működését (a fent hivatkozott Bizottság kontra Írország és társai ügyben hozott ítélet 83. pontja).
- 53 Mindazonáltal – amint arra a Bizottság is hivatkozik – az állami támogatás fogalma objektív helyzetnek felel meg, és e fogalom nem függhet az intézmények magatartásától vagy nyilatkozataitól (a fent hivatkozott Bizottság kontra Írország és társai ügyben hozott ítélet 72. pontja). Következésképpen az a körülmény, hogy a Tanács az engedélyező határozatokat a Bizottság javaslatára fogadta el, nem képezheti akadályát annak, hogy a hivatkozott mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásoknak minősüljenek, amennyiben az állami támogatás létezésére vonatkozó feltételek teljesültek. Viszont e körülményt a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvére tekintettel figyelembe kellett venni az összeegyeztethetetlen támogatás visszatéríttetésének kötelezettsége kapcsán, amint azt a Bizottság a vitatott határozatban meg is tette, amikor eltekintett az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt eljárás megindítása *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* történő közzétételének időpontját megelőzően nyújtott támogatások visszatéríttetésének elrendelésétől.
- 54 Ebből következően a megtámadott ítéletnek a jelen ítélet 39–44. pontjában ismertetett indokolása jogilag nem támasztja alá a Törvényszék azon végkövetkeztetését, miszerint a vitatott határozat kétségsbe vonja az engedélyező tanácsi határozatok érvényességét, és ennél fogva sérti a jogbiztonságnak és az Európai Unió jogi aktusai jogszerűsége vélelmének elvét. Ugyanez igaz a Törvényszéknek ugyanezen az indokoláson nyugvó végkövetkeztetésére is, amely szerint a Bizottság a T-62/06. RENV. sz. ügyben megsértette a megfelelő ügyintézés elvét.
- 55 A fentiek összességére figyelemmel – anélkül, hogy szükséges lenne a felek többi érvének és jogalapjának vizsgálata – a megtámadott ítélet egészét hatályon kívül kell helyezni.

Az ügynek a Törvényszék elé való visszautalásáról

- 56 A Bíróság alapokmánya 61. cikkének első bekezdése szerint, ha a Bíróság a Törvényszék határozatát hatályon kívül helyezi, és ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti, illetve visszautalhatja az ügyet a Törvényszék elé döntéshozatal végett.
- 57 Jelen esetben, mivel a Törvényszék a felek által előterjesztett számos jogalap közül csak néhányat vizsgált meg, a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a jelen jogvita nem érett meg a határozathozatalra. Ezért az egyesített ügyeket vissza kell utalni a Törvényszék elé.

A költségekről

58 Mivel a Bíróság az ügyeket visszautalja a Törvényszék elé, a jelen fellebbezési eljárás során felmerült költségekről jelenleg nem kell határozni.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság az Európai Unió Törvényszékének T-50/06. RENV., T-56/06. RENV., T-60/06. RENV., T-62/06. RENV. és T-69/06. RENV. sz., Írország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2012. március 21-én hozott ítéletét hatályon kívül helyezi.**
- 2) A Bíróság a T-50/06. RENV., T-56/06. RENV., T-60/06. RENV., T-62/06. RENV. és T-69/06. RENV. sz. egyesített ügyeket visszautalja az Európai Unió Törvényszéke elé.**
- 3) A költségekről a Bíróság jelenleg nem határoz.**

Aláírások